

Väljaandja:	Vabariigi Valitsus
Akti liik:	määrus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.05.2004
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	28.08.2004
Avaldamismärge:	

Toidu märgistusele esitatavad nõuded, märgistamise ja muul viisil teabe edastamise ning toorme päritolust informeerimise kord¹

Vastu võetud 19.12.2003 nr 324

[RT I 2003, 83, 562](#)

jõustumine 01.01.2004

Muudetud järgmiste määrustega (kuupäev, number, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):
19.12.2003 nr 324 ([RT I 2003, 83, 562](#)) 1.05.2004, vastavalt §-le 22

Määrus kehtestatakse «Toiduseaduse» (RT I 1999, 30, 415; 2002, 13, 81; 61, 375; 63, 387; 102, 603) § 38 lõigete 3 ja 5 alusel.

§1. Reguleerimisala

Määruses kehtestatakse toidupartii tähistamise ning tarbijale ja toitlustusettevõtjale üleandmiseks ettenähtud toidu märgistamise nõuded. Käesolevas määruses käsitatakse märgistusena toiduga seonduvaid sõnu, andmeid, kaubamärke, margitoodete nimetusi ja pilte või sümboleid, mis on tootega kaasas oleval või tootele viitaval pakendil, dokumendil, sedelil, etiketil või kaelasildil.

§2. Toidu märgistusele esitatavad nõuded

(1) Märgistus ja märgistamise meetodid ei tohi tarbijat eksitada, eelkõige järgmisel viisil:

- 1) andes ebaõiget teavet toidu iseloomulike tunnuste, eelkõige toidu olemuse, määratluse, omaduste, koostise, koguse, säilivuse, päritolu, valmistamis- või tootmismeetodi kohta;
- 2) omistades toidule omadusi või toimet, mida toidul ei ole;
- 3) omistades toidule eriomadusi, kui sellised omadused on kõigil sarnastel toitudel.

(2) Lõikes 1 esitatud nõudeid kohaldatakse ka toidu reklaami suhtes ning toidu esitlemise, eelkõige toidu kuju, välimuse, pakendi, kasutatud pakkematerjali ning järjestus- ja väljapanemisviisi suhtes.

(3) Toidu märgistusel esitatakse, arvestades käesolevas määruses sätestatud erijuhtusid, järgmine teave:

- 1) nimetus, mille all toitu müüakse (edaspidi *nimetus*);
- 2) koostisosade loetelu;
- 3) koostisosa või üldnimetusega nimetatud koostisosa kogus protsentides, kui see on ette nähtud § 10 lõike 1 kohaselt;
- 4) netokogus;
- 5) minimaalse säilimisaja lõpptähtpäev (edaspidi *minimaalne säilimisaeg*) või realiseerimise ja tarvitamise lõpptähtpäev;
- 6) säilitamise või kasutamise tingimused;
- 7) valmistaja, pakendaja või Euroopa Liidu liikmesriigis asutatud müüja nimi ja aadress²;
- 8) [kehtetu – [RT I 2003, 86, 562](#)– jõust. 1.05.2004]
- 9) päritolumaa või -piirkond, kui selle puudumine võib tarbijat oluliselt eksitada;
- 10) tarvitamisjuhised, kui selle puudumine korral ei ole tagatud toidu tarvitamine ettenähtud viisil;
- 11) toidupartii tähistus;
- 12) märke toidu töötlemise kohta ioniseeriva kiirgusega või toidus ioniseeriva kiirgusega töödeldud koostisosa kasutamise kohta;
- 13) toitumisalane teave, kui märgistusel esineb toitumisalane väide;
- 14) jookide puhul, mille etanoolisisaldus on üle 1,2 mahuprotsendi, tegelik etanoolisisaldus mahu järgi.

(4) Käesolevas määruses märgistusel nõutav teave ja «Toiduseaduse» § 38 lõike 5 alusel kehtestatud märgistamise ja muul viisil teabe edastamise erinõuetes nõutav teave peab olema kergesti mõistetav ja kantud

silmapaistvasse kohta selgesti loetavalt, kergesti nähtavalt ning kulumiskindlalt. Märgistusel esitatud teave ei tohi olla ühelgi viisil peidetud, varjatud ega katkestatud teiste kirjade ja piltidega.

(5) Eestis müüdava toidu puhul, välja arvatud alkohoolne jook, peab käesolevas määruses märgistusel nõutava teabe ja «Toiduseaduse» § 38 lõike 5 alusel kehtestatud märgistamise ja muul viisil teabe edastamise erinõuetes nõutava teabe esitama eesti keeles.

[RT I 2003, 86, 562– jõust. 1.05.2004]

§3. Müügipakendis toidu märgistusele esitatavad nõuded ning märgistamise ja muul viisil teabe edastamise kord

(1) Müügipakendis toiduna käsitatakse tarbijale või toitlustusettevõtjale muutmata kujul üleandmiseks ettenähtud toitu, mis on enne müügiks pakkumist pakendatud toitu täielikult või osaliselt ümbritsevasse pakendisse, mille sisu ei saa muuta pakendit avamata või muutmata.

(2) Müügipakendis toidu puhul esitatakse käesolevas määruses märgistusel nõutav teave ja «Toiduseaduse» § 38 lõike 5 alusel kehtestatud märgistamise ja muul viisil teabe edastamise erinõuetes nõutav teave müügipakendil või selle külge kinnitatud etiketil.

(3) Nimetus, netokogus, minimaalne säilimisaeg või realiseerimise ja tarvitamise lõpptähtpäev või viide nimetatud aegade asukohale müügipakendil ning etanoolisisaldus jookide puhul, mille etanoolisisaldus on üle 1,2 mahuprotsendi, esitatakse märgistusel samas vaateväljas.

(4) Toidu, mille müügipakendi suurima külje pindala on alla 10 cm², ning korduvkasutamiseks mõeldud püsivalt märgistatud, kuid ilma etiketita klaaspudelite, samuti ilupakendis toidu puhul, nagu väikesed kujud või suveniirid, esitatakse vähemalt nimetus, netokogus ning minimaalne säilimisaeg või realiseerimise ja tarvitamise lõpptähtpäev. Nimetatud teavet ei pea esitama samas vaateväljas.

(5) [Kehtetu – RT I 2003, 86, 562– jõust. 1.05.2004]

(6) Müügikohas tarbija juuresolekuta pakendatud toidu puhul esitatakse müügikohas toidu päritolumaa või -piirkond, kui selle puudumine võib tarbijat eksitada, ning märgistusel, arvestades käesolevas määruses sätestatud erijuhtusid, vähemalt järgmine teave:

- 1) nimetus;
- 2) netokogus;
- 3) minimaalne säilimisaeg või realiseerimise ja tarvitamise lõpptähtpäev;
- 4) säilitamistingimused.

(7) Lisaks lõikes 6 sätestatule esitatakse samas lõikes nimetatud toidu puhul käesolevas määruses märgistusel nõutav teave ja «Toiduseaduse» § 38 lõike 5 alusel kehtestatud märgistamise ja muul viisil teabe edastamise erinõuetes nõutav teave toiduga kaasas olevatel dokumentidel või veopakendil. Tarbija nõudmisel annab müügikohas tarbijat teenindav isik lisaks märgistusel esitatud teabele suulist teavet.

(8) Müügipakendisse pakendatud toidu puhul, mis on ette nähtud tarbijale üleandmiseks, kuid mida turustatakse sellele eelnevas käitlemisetapis, välja arvatud toitlustusettevõtjale turustamise korral, või mis on ette nähtud üleandmiseks toitlustusettevõtjale valmistamiseks, töötlemiseks, osadeks jaotamiseks ja tükeldamiseks, võib märgistusel nõutava teabe esitada järgmiselt:

- 1) veopakendile märgitakse nimetus, valmistaja, pakendaja või Euroopa Liidu liikmesriigis asutatud müüja nimi ja aadress², minimaalne säilimisaeg või realiseerimise ja tarvitamise lõpptähtpäev ning selle järel ka säilitamistingimused;
- 2) dokumendile, mis saadetakse koos toiduga, sellega samal ajal või enne seda, märgitakse käesolevas määruses märgistusel nõutav teave ja «Toiduseaduse» § 38 lõike 5 alusel kehtestatud märgistamise ja muul viisil teabe edastamise erinõuetes nõutav teave.

[RT I 2003, 86, 562– jõust. 1.05.2004]

§4. Müügipakendisse pakendamata toidu märgistusele esitatavad nõuded ning märgistamise ja muul viisil teabe edastamise kord

(1) Tarbijale üleandmiseks ettenähtud, müügipakendisse pakendamata või tarbija soovil pakendatava toidu ja käesoleva määruse kohaselt märgistamata toidukillesse pakendatud pagaritoodete puhul esitatakse müügikohas, arvestades käesolevas määruses sätestatud erijuhtusid, vähemalt järgmine teave:

- 1) nimetus;
- 2) valmistaja;
- 3) päritolumaa või -piirkond, kui selle puudumine võib tarbijat eksitada;
- 4) minimaalne säilimisaeg või realiseerimise ja tarvitamise lõpptähtpäev;
- 5) säilitamistingimused.

(2) Lisaks lõikes 1 sätestatule esitatakse samas lõikes nimetatud toidu puhul käesolevas määruses märgistusel nõutav teave ja «Toiduseaduse» § 38 lõike 5 alusel kehtestatud märgistamise ja muul viisil teabe edastamise

erinõuetes nõutav teave toiduga kaasas olevatel dokumentidel või veopakendil. Tarbija nõudmisel annab müügikohas tarbijat teenindav isik lisaks müügikohal esitatud teabele suulist teavet.

(3) Toitlustusettevõtjale üleandmiseks ettenähtud müügipakendisse pakendamata toidu puhul esitatakse käesolevas määruses märgistusel nõutav teave ja «Toiduseaduse» § 38 lõike 5 alusel kehtestatud märgistamise ja muul viisil teabe edastamise erinõuetes nõutav teave toiduga kaasas olevatel dokumentidel või veopakendil.

(4) Toidupartii tähistus, vajaduse korral koos tähega «L», kantakse müügipakendisse pakendamata toidu puhul veopakendile või mahutile; kui sinna ei ole võimalik tähistust kanda, siis märgitakse tähistus toiduga kaasas olevatele dokumentidele.

§5. Toidu nimetuse esitamine

(1) Kui toidul on õigusaktiga kehtestatud nimetus, kasutatakse seda nimetust. Kui toidul ei ole õigusaktiga kehtestatud nimetust, kasutatakse üldtuntud nimetust või toidu kirjeldust ja vajaduse korral toidu kasutamise kirjeldust. Üldtuntud nimetus või kirjeldus peab olema piisavalt täpne toidu iseloomustamiseks ja eristamiseks toidust, millega seda võidakse segi ajada.

(2) Nimetust ei asendata kaubamärgiga, margitoote nimetusega ega väljamõeldud nimetusega.

(3) Kui toidul on Euroopa Liidu õigusaktiga kehtestatud nimetus, kasutatakse seda nimetust. Kui toidul ei ole Euroopa Liidu õigusaktiga kehtestatud nimetust, kasutatakse selle Euroopa Liidu liikmesriigi (edaspidi *liikmesriik*) õigusaktiga kehtestatud nimetust, kus toitu tarbijale või toitlustusettevõtjale turustatakse.

(4) Kasutatav üldtuntud nimetus peab olema tuntud selles liikmesriigis, kus toitu tarbijale või toitlustusettevõtjale turustatakse.

(5) Liikmesriigis, kus toitu turustatakse, võib kasutada sellist nimetust, mille all seda toitu valmistatakse ja turustatakse liikmesriigis, kus toit on valmistatud. Liikmesriigis, kus toitu turustatakse, esitatakse märgistusel nimetuse läheduses toidu kirjeldus, kui märgistusel esitatud teabest ei piisa toidu iseloomustamiseks ja seda võidakse teise toiduga segi ajada.

(6) Liikmesriigis, kus toitu valmistatakse, kasutatavat nimetust ei kasutata liikmesriigis, kus toitu turustatakse, kui viimases mõistetakse selle nimetuse all koostise või valmistamisviisi poolest sedavõrd erinevat toodet, et lõikes 5 nimetatud teabe esitamisest ei piisa tarbijale täpse teabe andmiseks.

(7) Nimetuses või selle juures antakse teavet toidu füüsilise oleku ja valmistamisel kasutatud töötlemisviisi kohta, nagu kuivatamine, kontsentreerimine, taastamine, suitsutamine ja külmutamine, kui sellise teabe puudumine võib tarbijat eksitada. Ioniseeriva kiirgusega töödeldud toidu puhul esitatakse sõnad «kiiritatud» või «töödeldud ioniseeriva kiirgusega».

(8) Sellise joogi märgistusel, mis on mõeldud tarvitamiseks muutmata kujul või pärast taastamist kontsentratsioonist või kuivatatud tootest ja mis sisaldab kofeiini üle 150 mg/l, esitatakse nimetusega samas vaateväljas väljend «kõrge kofeiinisaldusega». Selle väljendi järel esitatakse sulgudes kofeiinisaldus milligrammides 100 milliliitris. Eelnimetatud nõuet ei kohaldata joogi puhul, mis põhineb kohvil, teel ja kohvi- või tee-ekstraktil, kui nimetuses on sõna «kohv» või «tee».

§6. Toidu koostisosade esitamise üldnõuded

(1) Käesolevas määruses käsitatakse toidu koostisosana toidu valmistamisel kasutatud mis tahes ainet, sealhulgas lisaainet, mis sisaldub toidus samal või muutunud kujul. Toidu koostisosade loetelu kantakse märgistusele pealdisega «Koostis» või kasutatakse pealdises sama sõna.

(2) Toidu koostisosa kohta esitatakse täpne nimetus, järgides asjakohaseid § 5 lõigetes 1 kuni 7 sätestatud nõudeid. Koostisosa võib esitada liitkoostisosana või käesoleva määruse lisas toodud üldnimetusena.

(3) Koostisosade loetelus märgitakse kõik toidu koostisosad nende sisalduse alanevas järjestuses, arvestades koostisosade sisaldust toidu valmistamise etapis.

(4) Puuvilja-, kaasa arvatud marja-, või köögiviljasegude ning looduslike maitseainete segude puhul, kus ükski koostisosa massivahekorras oluliselt ei domineeri, võib neid koostisosi loetleda vabas järjestuses, tingimusel et koostisosade loetelule lisatakse sõnad «muutuvas suhtes».

(5) Valmistamise käigus taastatava kontsentreeritud või kuivatatud koostisosa kasutamise korral on lubatud arvestada selle sisaldust veetustamiseelse massi järgi.

(6) Kontsentreeritud või kuivatatud toidu puhul, mis eeldatavasti taastatakse vee lisamisega, võib märgistusel koostisosade esitamisel lähtuda nende sisaldusest taastatud tootes, tingimusel et koostisosade loetelule lisatakse sõnad «koostisosad valmistootes» või «koostisosad taastatud tootes».

(7) Kui toidu mõnd koostisosa või liitkoostisosa koostisosa on töödeldud ioniseeriva kiirgusega, märgitakse koostisosade loetelus, et seda koostisosa või liitkoostisosa koostisosa on «kiiritatud» või «töödeldud ioniseeriva kiirgusega». Seda nõuet kohaldatakse ka juhul, kui liitkoostisosa moodustab vähem kui 25 protsenti valmistoostest.

(8) Koostisosi ei pea esitama järgmiste toitude puhul:

- 1) ühest koostisosast koosnev toit, mille nimetus on sama mis koostisosal või võimaldab koostisosa olemuse selgelt kindlaks määrata;
- 2) värske puuvili, kaasa arvatud marjad, ja köögivili, kaasa arvatud kartul, kui need ei ole kooritud, lõigatud ega muul sarnasel viisil töödeldud;
- 3) karboniseeritud vesi, mille nimetusest selgub, et vesi on karboniseeritud;
- 4) või, hapupiimatooted ja juust, sealhulgas toorjuust, kohupiim ja kodujuust, kui need on valmistatud üksnes piimast, kasutades valmistamiseks vajalikke ensüüme ja mikroorganismide kultuure ning juustu, välja arvatud toorjuustu, kohupiima, kodujuustu ja sulatatud juustu, valmistamiseks vajalikku soola;
- 5) ühest toorainest saadud fermentitud äädikas, kui sellele ei ole lisatud teisi koostisosi;
- 6) joogid, mille etanoolisisaldus on üle 1,2 mahuprotsendi.

(9) Koostisosana ei pea esitama:

- 1) toidu ühes või mitmes koostisosas sisalduvat lisaainet, millel ei ole lisaaine tehnoloogilist funktsiooni valmistoidus;
- 2) lisaainet, mida kasutatakse tehnoloogilise abiaienena;
- 3) ainet, mida kasutatakse täpselt vajalikus koguses lahustina või keskkonnana lõhna- ja maitseainele või lisaainele;
- 4) koostisosa komponenti, mis on toidu valmistamise ajal ajutiselt eraldatud ja hiljem uuesti lisatud koguses, mis ei ületa eelnevalt eraldatud kogust.

§7. Liitkoostisosade esitamine koostisosana

(1) Toidu liitkoostisosa koosneb mitmest koostisosast, mida käsitatakse toidu koostisosadena.

(2) Toidu liitkoostisosa võib esitada koostisosade loetelus oma nimetuse all, kui vahetult selle järel esitatakse liitkoostisosa koostisosade loetelu nende sisalduse alanevas järjestuses.

(3) Lõikes 2 nimetatud liitkoostisosa koostisosade loetelu ei pea esitama, kui:

- 1) liitkoostisosa moodustab vähem kui 25 protsenti valmistoostest;
- 2) liitkoostisosaks on toit, mille puhul koostisosade loetelu esitamine ei ole kohustuslik.

(4) Lõike 3 punktis 1 sätestatud ei kohaldata liitkoostisosas sisalduva lisaaine suhtes, kui § 6 lõikest 9 ei tulene teisiti.

§8. Vee esitamine koostisosana

(1) Lisatud vesi ja lenduvad ühendid esitatakse koostisosade loetelus nende sisalduse järgi valmistootes. Vee koguse arvutamiseks lahutatakse valmistoote massist muude koostisosade masside summa.

(2) Vett ei ole vaja koostisosade hulgas märkida, kui:

- 1) toidu valmistamise käigus on vett lisatud üksnes kontsentreeritud või kuivatatud koostisosade taastamiseks;
- 2) seda kasutatakse vedela keskkonnana või osana vedelast keskkonnast, mida tavaliselt ei tarvitata;
- 3) lisatud vee kogus ei ületa 5 protsenti valmistoote massist.

§9. Lisaainete ning lõhna- ja maitseainete esitamine koostisosana

(1) Lisaained, välja arvatud pakendusgaasid, tähistatakse rühmanimetusega, millele järgneb lisaaine nimetus või numbriline tunnus «Toiduseaduse» § 16 lõike 3 ja § 38 lõike 5 alusel lisaainete kohta kehtestatud nõuete kohaselt. Kui lisaaine kuulub mitmesse rühma, esitatakse selle rühma nimetus, mille tehnoloogiline funktsioon on toidu puhul põhiline.

(2) Lisaainetena kasutada lubatud modifitseeritud tärkliste puhul esitatakse märgistusel tärglise saamiseks kasutatud taimeliik, kui tärglis võib sisaldada gluteeni. Lisaaine rühma nimetuse «modifitseeritud tärglis» järel ei pea märkima lisaaine nimetust ega numbrilist tunnust.

(3) Kui toidule on lisatud:

- 1) magusainet, lisatakse nimetusele sõna «magusainega»;
- 2) suhkrut (suhkruid) ja magusainet (magusaineid) üheaegselt, lisatakse nimetusele sõnad «suhkru(te) ja magusaine(te)ga»;
- 3) aspartaami, esitatakse sõnad «sisaldab fenüülalaniini»;
- 4) rohkem kui 10 protsenti polüoole, esitatakse sõnad «üleliigne tarbimine võib põhjustada kõhulahtisust».

(4) Toidu puhul, mille säilimisaja pikendamiseks on pakendamisel kasutatud pakendusgaase «Toiduseaduse» § 16 lõike 3 ja § 38 lõike 5 alusel lisaainete kohta kehtestatud nõuete kohaselt, esitatakse sõnad «pakendatud gaasikeskkonda».

(5) Lõhna- ja maitseaine puhul esitatakse sõnad «lõhna- ja maitseaine» või lõhna- ja maitseaine täpne nimetus või kirjeldus.

(6) Kui toidu valmistamisel kasutatakse lõhna- ja maitseainena kiniini või kofeiini või mõlemat, esitatakse toidu koostisosade loetelus pärast sõnu «lõhna- ja maitseaine» vastava lõhna- ja maitseaine nimetus.

(7) Sõnu «loodusliku päritoluga» või muid samatähenduslikke sõnu võib kasutada nende lõhna- ja maitseainete puhul, mille lõhna- ja maitseomadustega koostisosa sisaldab üksnes Vabariigi Valitsuse 6. oktoobri 1999. a määruse nr 292 «Toidus lubatud tehislise lõhna- ja maitseainete loetelu ning toidugruppide kaupa piirnormide, lõhna- ja maitseainete suhtes esitatavate nõuete, nende ainete kasutamise ja valmistamise tingimuste ning viiside ja märgistamise erinõuete kehtestamine» (RT I 1999, 74, 702) punkti 1 alapunktides 1 või 4 nimetatud lõhna- ja maitseainet.

(8) Sõnu «loodusliku päritoluga» või muid samatähenduslikke sõnu ei kasutata, kui lõhna- ja maitseaine nimetus viitab koostisosade loomsele või taimsele olemusele või päritolule, kuid lõhna- ja maitseomadustega koostisosa ei ole saanud füüsikaliste, ensüümsete ega mikrobioloogiliste protsesside tulemusena või tavapäraste toiduvalmistusviisidega üksnes või peaaegu üksnes asjakohasest toidust või lõhna- ja maitseaine lähteainest.

§10. Toidu koostisosa koguse esitamine

(1) Toidu koostisosade loetelus või nimetuses või vahetult pärast nimetust märgitakse koostisosa või käesoleva määruse lisas esitatud üldnimetusega nimetatud koostisosa kogus protsentides, kui koostisosa on:

- 1) esitatud toidu nimetuses või tavaliselt tarbija poolt toidu nimetusega seostatav;
- 2) märgistusel sõnaliselt, pildina või graafiliselt rõhutatud;
- 3) põhiline toidu iseloomustamiseks ja eristab seda muudest nimetuse või välimuse poolest sarnastest toitudest.

(2) Koostisosa kogus protsentides väljendab toidu valmistamise etapis kasutatud koostisosa kogust, välja arvatud lõigetes 3 ja 4 ning § 6 lõigetes 5 ja 6 nimetatud juhtudel.

(3) Kuum- või mõne muu töötlemise tagajärjel niiskust kaotanud toidu puhul lähtutakse koostisosa koguse arvutamisel toidu valmistamiseks kasutatud koostisosa kogusest, mida väljendatakse massiprotsendina valmistoote massist. Kui märgistusel protsentides välja toodud koostisosa või kõigi koostisosade mass kokku ületab 100 protsenti valmistoote massist, kirjutatakse protsendilise koguse asemel 100 grammi valmistoote valmistamiseks kasutatud koostisosa või koostisosade kogused massiühikutes.

(4) Koostisosa koguse arvutamisel esitatakse lenduvad ühendid nende sisalduse järgi valmistootes.

(5) Koostisosa või käesoleva määruse lisas esitatud üldnimetusega nimetatud koostisosa kogust ei väljendata protsentides, kui:

- 1) koos vedelikuga väljastatava toidu märgistusel on näidatud põhikoostisosa netomass § 12 lõike 5 kohaselt;
- 2) koostisosa kogus tuleb esitada märgistusel «Toiduseaduse» § 12 lõike 4 ja § 38 lõike 5 alusel kehtestatud koostis- ja kvaliteedinõuete ning märgistamise erinõuete kohaselt;
- 3) koostisosa kogus on kindlaks määratud «Toiduseaduse» § 12 lõike 4 ja § 38 lõike 5 alusel kehtestatud koostis- ja kvaliteedinõuetes ning märgistamise erinõuetes, mille kohaselt ei nõuta selle koostisosa koguse esitamist märgistusel;
- 4) koostisosa kasutatakse toidu maitsestamiseks väikeses koguses;
- 5) nimetuses esinev koostisosa ei mõjuta tarbija valikuid riigis, kus seda toitu turustatakse, sest koguseline varieerumine ei ole oluline selle toidu iseloomustamisel ega eristamisel muudest sarnastest toitudest;
- 6) puuvilja-, kaasa arvatud marja-, või kõõgiviljasegude ning looduslike maitseainetega segude puhul ükski koostisosa massivahekorras oluliselt ei domineeri;
- 7) koostisosaks on § 9 lõike 3 punktides 1 või 2 nimetatud magusaine või magusaine ja suhkur;
- 8) koostisosaks on lisatud vitamiinid või mineraaltoitained, mille kohta esitatakse toitumisalane teave.

§11. Keedusoola sisalduse esitamine

Keedusoola (naatriumkloriidi) maksimaalne sisaldus massiprotsentides esitatakse järgmiste toitude puhul:

- 1) või, margariin ja teised rasvaemulsioonid;
- 2) juust ja juustutooted, kodujuust;
- 3) vorstid ja muud lihatooted;
- 4) kalatooted;
- 5) lihtpagaritooted;
- 6) röstimata või röstitud teraviljahelbed või paisterad lisanditega või ilma;
- 7) salatid;
- 8) puljongid, supid, kastmed, kaasa arvatud pulbri või kontsentraadina;

- 9) vormiroad, hakkliha-, maksa- ja kalaroad;
- 10) soola sisaldavad maitseainesegud.

§12. Toidu netokoguse esitamine

- (1) Netokogus märgitakse vedelatel toitudel mahu järgi liitrites (l), sentiliitrites (cl) või milliliitrites (ml) ning muudel toitudel massi järgi kilogrammides (kg) või grammides (g).
- (2) Kui õigusaktiga on toidule kehtestatud teatud liiki kogus, nagu nimi-, minimaalne või keskmine kogus, siis käesoleva määruse kohaselt käsitatakse seda kogust netokogusena.
- (3) Rühmapakendile märgitakse selles sisalduva üksikpakendi netokogus ja pakendite üldarv juhul, kui üksikpakendid sisaldavad võrdses koguses sama toitu. Selline märgistus ei ole kohustuslik, kui üksikpakendite arv ja vähemalt ühe üksikpakendi netokogus on selgelt loetav läbi rühmapakendi.
- (4) Tervikuna müüdavale rühmapakendile märgitakse üldine netokogus ja üksikpakendite arv.
- (5) Koos vedelikuga väljastatava toidu puhul, kus vedelik kuulub põhikoostisosa juurde lisana, tuleb märgistusel näidata põhikoostisosa netomass. Vedelik võib olla külmutatud ning koosneb vähemalt ühest järgmisest koostisosast: vesi, soolade vesilahused, soolvesi, toiduhapete vesilahused, äädikas, suhkrute vesilahused, muude magustavate omadustega ainete vesilahused ning puuviljade, kaasa arvatud marjade, ja köögiviljade puhul ka marja-, puuvilja- või köögiviljamahlad.
- (6) Netokoguse märkimine ei ole kohustuslik toidu puhul, mille:
 - 1) netokogus on alla 5 grammi või 5 milliliitri, välja arvatud looduslikud maitseained;
 - 2) maht või mass väheneb loomuliku kao tõttu oluliselt ning mida seejuures müüakse tükikaubana või kaalutakse tarbija juuresolekul.

§13. Toidu säilimisaja ja tarvitamisjuhise esitamine

- (1) Minimaalse säilimisaja esitamisel, mille jooksul selle määranud valmistaja või pakendaja tagab säilitamistingimuste järgimise korral toidu nõuetekohasuse, märgitakse kodeerimata kronoloogilises järjestuses vähemalt järgmine teave:
 - 1) kuupäev ja kuu, kui toidu minimaalne säilimisaeg on kuni 3 kuud;
 - 2) kuu ja aasta, kui toidu minimaalne säilimisaeg on üle 3 kuu, kuid mitte üle 18 kuu;
 - 3) aasta, kui toidu minimaalne säilimisaeg on üle 18 kuu.
- (2) Koos minimaalse säilimisajaga või viitega nimetatud tähtaja asukohale müügipakendil märgitakse vastavalt järgmine tekst:
 - 1) «parim enne ...», kui tähtajas on näidatud kuupäev;
 - 2) «parim enne ... lõppu» muudel juhtudel.
- (3) Minimaalse säilimisaja viimane päev, kuu või aasta arvatakse säilimisaja sisse.
- (4) Lõikes 2 nimetatud teabe järel esitatakse säilitamistingimused, kui nende järgimine on vajalik toidu säilimiseks esitatud säilimisaja jooksul.
- (5) Minimaalset säilimisega ei pea märkima:
 - 1) värskel puuviljal, kaasa arvatud marjadel, ja köögiviljal, kaasa arvatud kartulil, kui need ei ole kooritud, lõigatud või muul sarnasel viisil töödeldud, välja arvatud idanevad seemned ja muud sarnased tooted;
 - 2) viinamarjadest või viinamarjavirdest valmistatud jookidel, mis kuuluvad Eesti kaupade nomenklatuuri koodide 2206 00 39, 2206 00 59 ja 2206 00 89 alla, ning muudest puuviljadest, kaasa arvatud marjadest, valmistatud veinil, liköörveinil, vahuveinil, aromatiseeritud veinil ja muudel sarnastel toodetel;
 - 3) joogil, mille etanoolisisaldus on vähemalt 10 mahuprotsenti;
 - 4) tootlustusettevõtjale üleandmiseks mõeldud üle viieliitrisel mahulisel karastusjoogil, mahlal, nektaril ja alkohoolsel joogil;
 - 5) liht- ja valikpargaritootel, mille koostise järgi võib eeldada, et need tarvitatakse ära 24 tunni jooksul pärast valmistamist;
 - 6) äädikal;
 - 7) soolal;
 - 8) tahkel suhkrul;
 - 9) kondiitritootel, mis koosneb peaaegu üksnes maitsestatud või värvitud või mõlemast suhkrust;
 - 10) närimiskummil ja teistel sarnastel toodetel;
 - 11) jäätise üksikportsjonil.
- (6) Kiirestirikneva toidu realiseerimise ja tarvitamise lõpptähtpäev, milleni selle määranud valmistaja või pakendaja tagab säilitamistingimuste järgimise korral toidu nõuetekohasuse, märgitakse kodeerimata kronoloogilises järjestuses vähemalt kuupäev ja kuu. Käesolevas määruuses käsitatakse kiirestirikneva toiduna toitu, mis koostise tõttu on soodne keskkond rikkumise põhjustavate mikroorganismide kasvuks ja paljunemiseks ning mis seetõttu võib muutuda ohtlikuks inimese tervisele.

(7) Märgistusel esitatakse koos realiseerimise ja tarvitamise lõpptähtpäevaga või viitega nimetatud tähtpäeva asukohale müügipakendil sõnad «kõlblik kuni ...», arvestades märgitud tähtpäeva säilimisaja sisse. Kirjeldatud teabe järel esitatakse säilitamistingimused, mida peab järgima.

(8) Toidu tarvitamisjuhis peab olema esitatud selliselt, et see võimaldaks toitu ettenähtud viisil tarvitada.

§14. Toidupartii tähistuse esitamine

(1) Toidupartii tähistus võimaldab määrata, millisest partiist toit pärineb.

(2) Toidupartii määrab ja tähistab pakendil töötleva, valmistaja või pakendaja.

(3) Lisaks lõikes 2 sätestatule võib toidupartii määrata ja tähistada Euroopa Liidu liikmesriigis asutatud müüja, kes seda toitu esimesena müüb.

(4) Toidupartii tähistusele eelneb täht «L», välja arvatud muust teabest selgelt eristatava tähistuse puhul.

(5) Toidupartii tähistuse esitamine ei ole vajalik:

1) kui toidu minimaalne säilimisaeg või realiseerimise ja tarvitamise lõpptähtpäev sisaldab kodeerimata kronoloogilises järjestuses vähemalt kuupäeva ja kuud;

2) üksikportsjonites jäätise puhul, mille tähistus kantakse rühmapakendile;

3) kui toidu müügipakendi suurima külje pindala on alla 10 cm²;

4) kui toit on tarbijale müümisel müügipakendisse pakendamata või kui toit pakendatakse müügikohas tarbija juuresolekuta või tema soovil.

(6) Lisaks lõikele 5 ei ole toidupartii tähistuse esitamine vajalik põllumajandussaaduste puhul:

1) mis ettevõttest välja viies müüakse või antakse muul viisil üle ajutiseks ladustamiseks, töötlemiseks või pakendamiseks;

2) mis ettevõttest välja veetakse, et anda üle põllumajanduslikule organisatsioonile;

3) mis ettevõttest välja viies kogutakse viivitamatuks töötlemiseks.

§15. Toitumisalase väite esitamine

(1) Toitumisalase väitena käsitatakse mis tahes väidet või reklaamteksti, mis kinnitab, soovib või annab mõista, et toidul on teatavad teiteväärtuslikud omadused selle energiasisalduse ehk kalorsuse tõttu, mida toit annab või ei anna või annab vähendatud või suurendatud määral, või toitaine tõttu, mida toit sisaldab või ei sisalda või sisaldab vähendatud või suurendatud määral.

(2) Viidet toitaine omadusele või kogusele ei käsitata toitumisalase väitena, kui viite esitamine on ette nähtud õigusaktiga.

(3) Toitumisalase väite võib esitada üksnes energiasisalduse, valkude, süsivesikute, rasvade, kiudainete, naatriumi, § 18 lõikes 6 loetletud vitamiinide ja mineraaltoitainete kohta või nimetatud toitainete gruppi kuuluvate ainete või nimetatud toitainete komponentide kohta.

§16. Toitumisalase teabe esitamise üldnõuded

(1) Märgistusel esitatakse toitumisalane teave juhul, kui märgistusel või toidu esitlemisel või reklaamis, välja arvatud tootegruppi üldiselt käsitlev reklaam, esineb toitumisalane väide. Toitumisalase teabena käsitatakse märgistusel esitatud mis tahes teavet, mis on seotud toidu energiasisalduse, valkude, süsivesikute, rasvade, kiudainete, naatriumi või § 18 lõikes 6 loetletud vitamiinide ja mineraaltoitainetega.

(2) Toitumisalase teabe esitamise nõudeid ei kohaldata mineraalveele, muule toiduks ettenähtud veele ega toidulisandile.

(3) Märgistusel esitatud energiasisaldus ja toitainete sisaldus väljendavad sisaldust müüdavas toidus.

(4) Kui märgistusel on toodud piisavalt üksikasjalik toidu valmistamisjuhise, võib teave olla esitatud valmistoidu kohta, tingimusel et märgistusel on viide toitainete sisalduse ja energiasisalduse seose kohta valmistoiduga.

(5) Esitatud toitainete ja energiasisalduse väärtused peavad olema keskmised väärtused, see tähendab väärtused, mis väljendavad kõige paremini selles toidus sisalduva toitaine kogust ja kajastavad hooajaliste erinevustega seotud kõikumisi, tarbimisharjumusi ja muid tegureid, mis võivad põhjustada tegelike väärtuste muutumist. Keskmised väärtused saadakse toidu keemilisel analüüsil, mille teeb toidu valmistaja, üldtunnustatud andmete järgi arvutades või toidu koostisosade keskmise energiasisalduse ja toitainete sisalduse järgi arvutades.

§17. Toitumisalase teabe esitamine

(1) Toitumisalane teave esitatakse ühes kohas tabelina, numbrid üksteise all. Kui tabeliks ei ole ruumi, võib toitumisalase teabe näitajad esitada üksteise järel.

(2) Toitumisalane teave peab sisaldama 1. rühma või 2. rühma näitajaid järgmises järjestuses:

1) 1. rühm: energiasisaldus; valkude (valgu hulk arvutatakse: valk = lämmastik Kjeldahli järgi $\times 6,25$), süsivesikute (kõik inimorganismi poolt omastatavad süsivesikud, kaasa arvatud polüoolid) ja rasvade (kõik lipiidid, kaasa arvatud fosfolipiidid) kogus;

2) 2. rühm: energiasisaldus; valkude, süsivesikute, suhkrute (kõik mono- ja disahhariidid, välja arvatud polüoolid), rasvade, küllastunud rasvhapete (kaksiksidemeta rasvhapped), kiudainete (taimse päritoluga süsivesikud, mida inimese seedeensüümid ei ole võimelised hüdrolyüsima) ja naatriumi kogus.

(3) Kui toitumisalane väide on esitatud suhkrute, küllastunud rasvhapete, kiudainete või naatriumi kohta, peab toitumisalane teave sisaldama 2. rühma näitajaid.

(4) Lisaks lõikes 2 sätestatule võib toitumisalane teave sisaldada ühe või mitme järgmise toitainete koguseid:

1) tärkliis;

2) polüoolid;

3) monoküllastumata rasvhapped (ühe *cis*-asendis kaksiksidemega rasvhapped);

4) polüküllastumata rasvhapped (metüleenrühmaga eraldatud *cis-cis*-asendis kaksiksidemeid sisaldavad rasvhapped);

5) kolesterool;

6) vitamiinid ja mineraaltoitained, mis on loetletud § 18 lõikes 6, arvestades sealjuures § 18 lõikes 4 sätestatut.

(5) Lõigetes 2 ja 4 nimetatud toitainete, nende gruppidesse kuuluvate ainete või komponentide ning koguste märgistusel esitamine on kohustuslik asjakohase toitumisalase väite esitamise korral.

(6) Kui märgistusel on toodud polüküllastumata või monoküllastumata rasvhapete või kolesterooli kogused, näidatakse küllastunud rasvhapete kogus, mida ei käsitata toitumisalase väitena lõike 3 tähenduses.

§18. Energiasisalduse ja toitainete sisalduse esitamine toitumisalases teabes

(1) Energiasisaldus arvutatakse, kasutades järgmisi koefitsiente:

1) süsivesikud, välja arvatud polüoolid	–	4 kcal/g või 17 kJ/g;
2) polüoolid	–	2,4 kcal/g või 10 kJ/g;
3) valgud	–	4 kcal/g või 17 kJ/g;
4) rasvad	–	9 kcal/g või 37 kJ/g;
5) alkohol/etanool	–	7 kcal/g või 29 kJ/g;
6) orgaanilised happed	–	3 kcal/g või 13 kJ/g.

(2) Energiasisalduse ja toitainete või nende komponentide sisalduse arväärtus kirjutatakse numbritega, kasutades järgmisi ühikuid:

1) energiasisaldus	–	kilode, aulides ja kilokalorites, kJ ja kcal;
2) valgud	–	grammides, g;
3) süsivesikud	–	grammides, g;
4) rasvad	–	grammides, g;
5) kiudained	–	grammides, g;
6) naatrium	–	grammides, g;
7) kolesterool	–	milligrammides, mg;
8) vitamiinid ja mineraaltoitained	–	§18 lõikes 6 nimetatud ühikutes.

(3) Energiasisaldus ja toitainete sisaldused esitatakse kas 100 g või 100 ml kohta, lähtudes sellest, millistes ühikutes on märgistusel näidatud toidu netokogus. Lisaks võib olla teave väljendatud toidukorra, mille suurus on märgistusel esitatud, või portsjoni kohta, kui märgistusel on näidatud, mitu portsjonit pakend sisaldab.

(4) Toitumisalases teabes esitatakse vitamiinide ja mineraaltoitainete kogused, mille sisaldus 100 grammis, 100 milliliitrites või ühes pakendis, kui pakendis on üks portsjon, on vähemalt 15 protsenti päevasest täiskasvanud inimesele soovitatavast kogusest.

(5) Teave vitamiinide ja mineraaltoitainete sisalduse kohta väljendatakse lisaks kogusele ka protsendina päevasest täiskasvanud inimesele soovitatavast kogusest.

(6) Märgistusel esitatavad vitamiinid ja mineraaltoitained ning nende päevased täiskasvanud inimesele soovitatavad kogused on järgmised:

1) vitamiin A, µg	–	800;
-------------------	---	------

2) vitamiin D, µg	–	5;
3) vitamiin E, mg	–	10;
4) vitamiin C, mg	–	60;
5) tiamiin, mg	–	1,4;
6) riboflaviin, mg	–	1,6;
7) niatsiin, mg	–	18;
8) vitamiin B ₆ , mg	–	2;
9) folatsiin, µg	–	200;
10) vitamiin B ₁₂ , µg	–	1;
11) biotiin, mg	–	0,15;
12) pantoteenhape, mg	–	6;
13) kaltsium, mg	–	800;
14) fosfor, mg	–	800;
15) magneesium, mg	–	300;
16) raud, mg	–	14;
17) tsink, mg	–	15;
18) jood, µg	–	150.

(7) Kui märgistusel on toodud suhkrute, polüoolide või tärklise kogused, esitatakse need vahetult süsivesikute järel järgmiselt:
süsivesikud, g, millest:
suhkrud, g
polüoolid, g
tärklis, g.

(8) Kui märgistusel on toodud rasvhapete või kolesterooli kogus või rasvhapete tüüp, esitatakse need vahetult rasvade järel järgmiselt:
rasv, g, millest:
küllastunud rasvhapped, g
monoküllastumata rasvhapped, g
polüküllastumata rasvhapped, g
kolesterool, mg.

§19. Toidutoorme päritolust informeerimise kord

(1) Eestis valmistatud toidu puhul, välja arvatud alkohoolne jook, informeeritakse tarbijat kasutatud toorme päritolust juhul, kui sellise teabe puudumine võib tarbijat toorme päritolu suhtes eksitada. Päritolu eksitab tarbijat juhul, kui toidutoorme asemel, mida toodetakse ka Eestis, on kasutatud teistest riikidest pärinevat tooret.

(2) Teave kasutatud toidutoorme päritolu kohta esitatakse toiduga kaasas olevatel dokumentidel sõnadega «kasutatud importtooret» või viitega kindlale sisseveetud toormele.

(3) Tarbija nõudmisel annab müügikohas tarbijat teenindav isik lõigetes 1 ja 2 nimetatud toidutoorme päritolu kohta ka suulist teavet.

§20.[käesolevast tekstist välja jäetud]

§21. Määruse rakendamine

(1) Seni kehtinud määruse kohaselt märgistatud etikette ja pakendeid võib toidu pakendamisel kasutada kuni nende lõppemiseni, kuid mitte kauem kui 30. juunini 2005. a, ning arvestades, et Eestist väljaveetava toidu puhul lähtutakse sihtriigis kehtivatest nõuetest.

(2) Enne 1. juulit 2005. a lõike 1 kohaselt pakendatud toitu võib müüa kuni selle lõppemiseni.

(3) Kuni 30. juunini 2004. a võib käitleja jätkata toidu märgistamist § 5 lõikes 8 ja § 9 lõikes 6 esitatud nõudeid arvestamata.

(4) Enne 1. juulit 2004. a lõike 3 kohaselt märgistatud toitu võib müüa kuni selle lõppemiseni.

§22. Määruse jõustumine

(1) Määrus jõustub 1. jaanuaril 2004. a, välja arvatud § 5 lõiked 3 kuni 6 ja § 14 lõige 3, mis jõustuvad Eesti liitumisel Euroopa Liiduga.

(2) Paragrahvi 2 lõike 3 punkt 8 ja § 3 lõige 5 kehtivad kuni Eesti liitumiseni Euroopa Liiduga.

¹89/396/EMÜ (EÜT L 186, 30.06.1989, lk 21), 90/496/EMÜ (EÜT L 276, 6.10.1990, lk 40), 91/238/EMÜ (EÜT L 107, 27.04.1991, lk 50), 94/54/EÜ (EÜT L 300, 23.11.1994, lk 14), 96/21/EÜ (EÜT L 088, 05.04.1996, lk 5), 1999/10/EÜ (EÜT L 069, 16.03.1999, lk 22), 2000/13/EÜ (EÜT L 109, 6.05.2000, lk 29), 2001/101/EÜ (EÜT L 310, 28.11.2001, lk 19) ja 2002/67/EÜ (EÜT L 191, 19.07.2002, lk 20)

²Tuleb esitada juriidilise isiku asukoht ja aadress, füüsilisest isikust ettevõtja puhul ettevõtte asukoht ja aadress